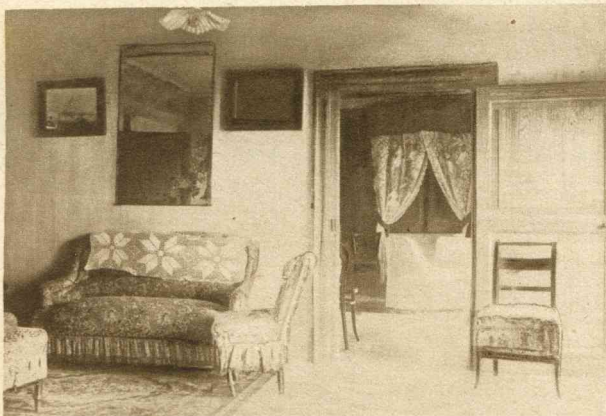

SORRENTE IN DE LETTERKUNDE.

... LA PLAGE SONORE, OÙ LA MER DE SORRENTE
DÉROULE SES FLOTS BLEUS AUX PIEDS DE L'ORANGER.

SORRENTE, VAN UIT ZEE GEZIEN.

DE KAMER VAN NIETZSCHE IN DE VILLA RUBINACCI.

DE KAMER VAN IBSEN IN DE „MAGERE OOS“.

Aldus Lamartine.

Het was daar, dat hij zijn Graziella tot hem zag komen, de gepurperde bloem van den granaatboom in de hand.

Zooals Rome te allen tijde het toevluchtsoord is geweest van schilders en beeldhouwers, die er ingevingen kwamen zoeken en zich laven aan de kunst van vervlogen eeuwen, zoo is, sedert Virgilius, Sorrente de liefkoosde verblijfplaats geweest van de dichters, die aan de heerlijke Golf van Napels vergetelheid kwamen zoeken voor droefenis of de inspiratie voor hun genie.

Hoog gelegen op de rotsen is Sorrente en het leven in dit lieve stadje schenkt tegelijk zooveel genot bij zooveel rust, dat wie er eens geweest is, er gaarne terugkeert.

De dichter van het „Bevrijd Jeruzalem“, de groote en ongelukkige Torquato Tasso, werd te Sorrente geboren in een huisje, dat twee eeuwen na den dood des dichters van ouderdom neerstorfte in zee. De herinnering aan Tasso leeft voort in een gedenksteen aangebracht, ter plaatse waar het huisje was, in den gevel van een hotel.

Na de tegenslagen die het leven hem bracht, na zijn smartelijke omzwervingen, was het naar Sorrente dat Torquato Tasso, als herder vermomd, wederkeerde. Zijn zuster Cornelia herkende hem, troostte hem en hield hem bij zich, eenige maanden achtereen, in het door haar bewoonde paleis van Sersale. Maar de dichter, die den lijdensbeker nog niet ten volle had geleefd, vertrok naar Ferrase en vandaar naar Rome, waar hij stierf in het klooster van den Heiligen Onofrio, na langen tijd te hebben gepeinsd, in de schaduw van den beroemden, nog bestaanden eik, over de ironie van het lot des menschen, dat dikwerf aan het genie den afgrond van den waanzin opent.

Er is te Sorrente een gedenkteeken voor Torquato Tasso, het eenige. Langentijd lag het in een kelder geborgen voor men het opzette. En uit een oogpunt van kunst ware het beter ten eeuwigedage verborgen te zijn gebleven.

Want een mensch, vooral een dichter, is nooit ten halve ongelukkig! Ook niet als men gedenkteeken voor hem opricht.

Sorrente, oord der dichters!

Hier hebben Byron, Shelley, De Musset, Lamartine, Heyse geleefd en gewerkt.

De laatste schreef er zijn Idyllen en zijn Lieder. Mevrouw Beecher Stowe schreef er de eerste bladzijden van Uncle Tom's Cabin, haar wereldberoemd geworden boek. Goethe, Taine, Lenbach vertoefden langer of korter te Sorrente.

Maar van drie geniale mannen bewaart het Napolitaansch stadje met aan godsdienst grenzenden eerbied de herinnering: Wagner, Nietzsche, Ibsen.

Richard Wagner bewoonde met Cosima, zijn vrouw, het hotel Vittoria; zij hadden er een kamer, met een prachtig uitzicht op de zee en op de campagna. Velen bewaren de herinnering aan den grooten

toonzeiter, zooals zij hem ontmoetten op zijn lange wandelingen naar de Kaap van Sorrente, altijd in een bruin jasje en met een grijzen vilthoed. Zijn beste vrienden waren Paul Heyse en Lenbach, want in die dagen 1876—'77 had hij juist zijn omgang met Nietzsche gestaakt.

Deze bewoonde destijds de villa Atanasio, nu villa Rubinacci geheeten, — maar aan zijn kamers op de eerste verdieping is niets veranderd. Hij schreef er „Menschliches Allzumenschliches.“

Frau von Meyssenburg, dokter Ree en de student Brenner vergezelden hem bij zijn bezoek aan Sorrente.

Henrik Ibsen kwam daar voor het eerst in 1867, van Amalfi, waar hij in een herberg, die „De Maan“ is gedoopt, aan zijn Peer Gynt begonnen was. Een logeershuis voor artisten, dat — nomen est omen! — de „Magere Roos“, heeft en dan ook meer dan bescheiden was, diende hem tot Sorrentijnsch verblijf.

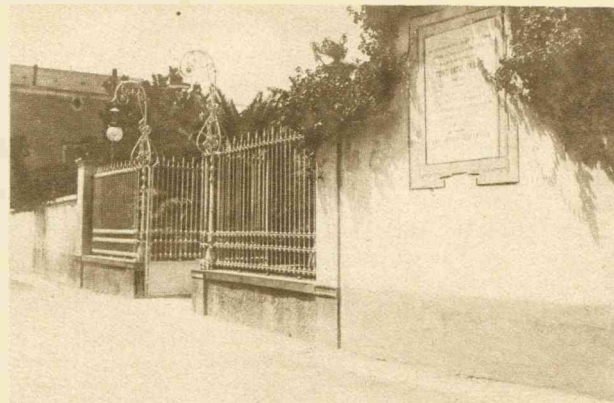
Zoo echter het huis een mageren naam droeg, des te forscher was de bazinne en haar beide dochters Rachel en Camilla verwierven de bewon dering van al de gasten.

In een kamer op de tweede verdieping van deze bescheiden behuizing voltooide Ibsen zijn Peer Gynt.

Het was in 1881 dat hij naar Sorrente wederkeerde, een ander, een reeds zeer gevierd man. Nu stapte hij af aan het Hotel Imperial Framontano en in het gastenboek schreef hij zich in met zijn vollen titel: Commandeur Henrik Ibsen, dokter in de wijsbegeerte.

Men bewaart te Sorrente zijn foto, met al zijn ordeteekenen er op te zien.

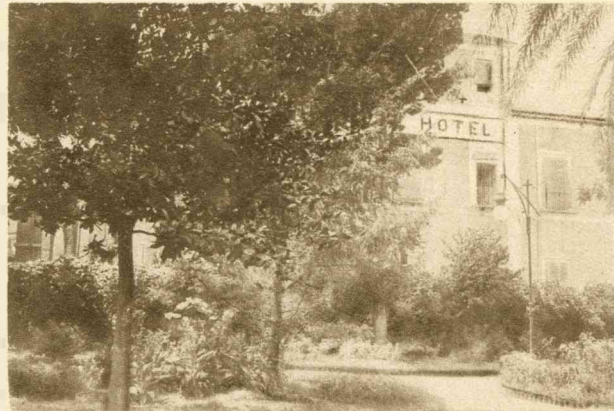
De wijsgeer beminde het décor!

GEDENKSTEEN AAN DE BUITENZIJD VAN HET PALEIS SERSALE.

HET UITZICHT DAT NIETZSCHE VAN UIT ZIJN KAMER HAD.

IBSEN'S VERTREK IN HET HOTEL TRAMONTANO.

TASSO'S EIK TE ROME.

HET MONUMENT VOOR TOREUATO TASSO TE SORRENTO.